

Posudek na rigorózní práci Michala Arnota Počátky komunistické represe na Havlíčkovobrodsku (Filozofická fakulta UK Praha, Ústav českých dějin, Praha 2006, 145 s. rukopisu včetně příloh)

V předložené práci si autor vytkl za cíl zkoumat méně známé politické procesy z 50. let, které proběhly na Havlíčkovobrodsku. Vycházel přitom z faktu, že práce historiků se zatím komplexněji věnují více známým procesům či osvětlují represe 50. let v Československu v celostátním měřítku. Přitom i politické procesy vedené na regionální úrovni neměly o nic menší význam. Také jejich prostřednictvím, jak autor správně podotýká v úvodu, vyvolávala komunistická moc atmosféru strachu a paralyzovala tak odpor obyvatelstva vůči rozpoutanému násilí. Autor rozdělil práci do pěti kapitol. V první kapitole připomíná základní obrysy politického vývoje v Československu v přelomovém stadiu v období před a po únorovém komunistickém převratu v roce 1948. Podrobněji zde věnuje pozornost počátkům násilné kolektivizace venkova. Pro odpůrce kolektivizace v řadách rolnictva znamenala tato doba tvrdé represivní postihy včetně velmi početné řady politických procesů, mnohaletých uvěznění, poškozeného zdraví, nuceného vystěhování, zabavení majetku i hospodářského inventáře, postihy rodinných příslušníků. Ve druhé kapitole připomíná známé případy z počáteční etapy rozpoutání procesů v tomto regionu - procesy s Jaroslavem Kyselou, s Janem Musilem, s bratry Kořínkovými, které však neměly ještě přímou spojitost s kolektivizačními akty. V úvodu třetí kapitoly autor upozorňuje, že nejvíce represivních opatření proti rolníkům proběhlo v této oblasti v letech 1949-1952 na Chotěbořsku, Čáslavsku, v oblasti Ledče nad Sázavou a Golčova Jeníkova. Neblahou roli v nich někdy sehrávaly pochybné postavy často s temnou minulostí z let nacistické okupace jako tomu bylo v případě "protistátní skupiny" Karla Hořínka. Hořínek byl kolaborant, po válce odsouzený dle retribučních zákonů, kterému se za ne zcela vyjasněných okolností podařilo v létě 1949 uprchnout z vězení. Na svém útěku se pak dostal až na Českomoravskou vrchovinu, kde v oblasti Chotěboře a Golčova Jeníkova inicioval mezi rolníky založení široké ilegální protikomunistické skupiny. Autor nevyklučuje hypotézu, že Hořínek byl provokatér StB, který "protistátní" činnost pouze předstíral. Výsledkem bylo pozatýkáni velkého množství lidí na jaře 1950 a příprava procesu "Hořínek a spol.", který se konal v září 1951 v Chotěboři. Iniciátor protistátní skupiny K. Hořínek byl popraven, řada jeho nejbližších spolupracovníků obdržela vysoké tresty. Konala se však ještě řada následných procesů s

tragickými důsledky. Autor se jimi zabývá ve čtvrté kapitole. Detailněji sleduje zejména případy z roku 1952 - procesy s Františka Mojžíšem a s bývalým známým zemědělským činovníkem předúnorové národně socialistické strany Ing. Josefem Bičičem. Zatčení J. Bičiče vedlo navíc k postihu celé řady funkcionářů a členů národně socialistické strany na Havlíčkobrodsku. V poslední kapitole sleduje nelehké osudy uvězněných osob včetně jejich pokusů o rehabilitaci v 60. letech. Scénář autorem popisovaných represí proti rolníkům i dalším obyvatelům zdejšího kraje z let 1949-1953 nebyl nijak výjimečný. Existuje tu řada paralel zejména s babickými událostmi z léta 1951, kde místo postižených členů národně socialistické strany vedle rolníků figurovaly kněží. Z tohoto hlediska lze práci M. Arnota jednoznačně ocenit, protože rozšiřuje okruh tohoto poznání. Autor podrobně prozkoumal archivní materiály, na jejichž ukázkách v textu dokládá svá tvrzení a hodnocení.

Předkládaná práce Michala Arnota svůj cíl splnila. Na základě podrobného studia archivních materiálů prohloubila a rozšířila pohled na problematiku méně známých politických procesů z období vrcholích represí odpůrců násilné kolektivizace venkova v letech 1951-1952. Autor prokázal, že umí samostatně pracovat s pramenným materiálem, že je schopen syntetizovat dosavadní historické poznatky a orientovat se v dané problematice. Ocenit lze i oddíl Přílohy.

Předkládaná rigorózní práce Michala Arnota svým zpracováním a obsahem splňuje požadovaná kritéria, a proto ji d o p o r u č u j i k obhajobě.

Doc. PhDr. Jiří Kocian, CSc.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR

V Praze 5. ledna 2007